Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Manewrowy

(831205)

Dyżurni ruchu, manewrowi i pokrewni

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Manewrowy

(831205)

Dyżurni ruchu, manewrowi i pokrewni

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Manewrowy (831205)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [966]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce wykonane przez zespół ekspercki.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU ... 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) ... 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu ... 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD ... 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący ... 3
2. OPIS ZAWODU ... 4
2.1. Synteza zawodu ... 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania ... 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) ... 4
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne ... 6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie ... 8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji ... 9
2.7. Zawody pokrewne ... 10
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE ... 10
3.1. Zadania zawodowe ... 10
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie manewrów na stacji oraz obsługa punktów ładunkowych i bocznic ... 10
3.3. Kompetencje społeczne ... 12
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu ... 13
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji ... 13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO ... 13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie ... 13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu ... 14
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów ... 16
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie ... 16
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) ... 17
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE ... 17
7. SŁOWNIK POJĘĆ ... 19
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) ... 19
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) ... 21

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Manewrowy 831205

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Kolejarz.
- Zestawiacz pociągów.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 8312 Railway brake, signal and switch operators.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w marcu 2019 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Adrian Busse – DB Cargo Polska S.A., Zabrze.
- Lucyna Kleszcz – Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Sosnowiec.
- Tomasz Tarnowski – DORADCA Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Anna Będzińska – DORADCA Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Sebastian Bieszke – DORADCA Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Joanna Gralak-Merchel – DORADCA Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Włodzimierz Walkusz – DORADCA Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Hanna Federowicz – Biuro Strategii PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Centrala, Warszawa.
- Adam Sadanowicz – Jastrzębska Spółka Kolejowa Sp. z o.o., Jastrzębie Zdrój.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Elżbieta Próchenko – Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 6, Siedlce.
- Marek Szyszka – Związek Zawodowy Dyspozytorów PKP, Gdańsk.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2019 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Manewrowy wykonuje manewry[8] pod nadzorem kierownika manewrów[7], w celu odpowiedniego zestawienia pociągów oraz obsługi punktów ładunkowych[17].

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Manewrowy jest zawodem o charakterze usługowym. Celem jego pracy jest wykonanie manewrów w związku z obsługą punktów ładunkowych oraz zestawianiem pociągów dla realizacji zadań przewoźnika kolejowego[16]. Wykonuje pracę zgodnie z przepisami i instrukcjami przewoźnika kolejowego na podstawie planu pracy manewrowej[11] ustalonego przez kierownika manewrów. Zobowiązany jest również do przestrzegania przepisów określonych przez zarządcę infrastruktury kolejowej.

Sposoby wykonywania pracy

Manewrowy wykonuje następujące czynności zawodowe:
- rozprzęga[20] i sprzęga[24] pojazdy kolejowe[13],
- przestawia zwrotnice[29] i wykolejnice[26] przewidziane do obsługi przez drużyny manewrowe[4],
- podaje sygnały manewrowe,
- hamuje manewrujące pojazdy kolejowe,
- zabezpiecza pojazdy kolejowe przed zbiegnięciem[28],
- luzuje i rozłącza odprzęgi[9],
- obsługuje hamulec ręczny wagonów,
- obsługuje urządzenia do podciągania, przeciągania i przetaczania wagonów bez użycia pojazdów trakcyjnych na punktach ładunkowych,
- wykonuje inne czynności zlecone przez kierownika manewrów.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Manewrowy wykonuje swoje obowiązki w terenie otwartym. Wykonując pracę porusza się po torach i rozjazdach[19] stacji i bocznic kolejowych[2]. W trakcie wykonywania manewrów może wykonywać pracę pomiędzy stojącymi wagonami, a w czasie jazdy na stopniach lub pomostach wagonów[14]. Manewrowy może pracować na wysokości przy sprawdzaniu wagonu pod kątem występowania usterek i prawidłowości załadunku.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Manewrowy w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:
- chorągiewkę sygnałową,
- latarkę sygnałową,
- gwizdek,
- kask ochronny,
- rękawice ochronne,
- kamizelkę ostrzegawczą – pomarańczową z elementami odblaskowymi lub odzież koloru pomarańczowego z elementami odblaskowymi,
- odzież i obuwie robocze zapewniające swobodę ruchów oraz bezpieczeństwo osobiste,
- radiotelefon przenośny,
- płozy hamulcowe[12].

Organizacja pracy

Manewrowy wykonuje pracę w ramach drużyny manewrowej, w której jest zatrudniony pod nadzorem kierownika manewrów. Wykonując pracę podaje ręczne sygnały manewrowe oraz używa radiotelefonu przenośnego w celu ustnego porozumiewania się z drużyną manewrową. Pracę wykonuje w rejonie manewrowym[18] stacji lub bocznicy, do którego został wyznaczony. Manewrowy wykonuje swoją pracę w systemie trzyzmianowym lub równoważnym systemie pracy[22]**.** Praca w zawodzie manewrowy jest związana z ruchem kolejowym, co powoduje konieczność bieżącego rozwiązywania pojawiających się problemów, a powtarzające się czynności mogą stanowić elementy pracy rutynowej. Praca manewrowego wymaga również częstych wyjazdów służbowych i przemieszczania się w obrębie sieci kolejowej.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Manewrowy w trakcie wykonywania obowiązków służbowych może być narażony na:
- możliwość poślizgnięcia się na nierównej i śliskiej nawierzchni terenu,
- możliwość potknięcia się na torowisku,
- ściśnięcie zderzakami wagonów w czasie ich łączenia,
- upadek ze stopnia pomostu wagonu w czasie jazdy,
- najechanie przez pojazd kolejowy,
- porażenie prądem z sieci trakcyjnej[23],
- zagrożenia związane z pożarem lub zatruciem pochodzącym z przewożonych materiałów niebezpiecznych,
- stres związany z koniecznością zachowania wzmożonej uwagi, odpowiedzialnością za wykonywane zadania i możliwością podjęcia błędnych decyzji,
- choroby związane z pracą w zmiennych warunkach atmosferycznych.

Do występujących w zawodzie chorób można zaliczyć:
- choroby zwyrodnieniowe kręgosłupa,
- żylaki,
- zmiany reumatyczne,
- choroby mięśni i stawów,
- choroby narządu słuchu.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **manewrowy** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych
- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu krążenia,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność zmysłu dotyku,
- sprawność narządu równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych
- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- widzenie stereoskopowe (widzenie głębi umożliwiające ocenę odległości),
- widzenie o zmroku,
- zmysł równowagi,
- czucie dotykowe,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- szybki refleks,
- spostrzegawczość,
- zręczność rąk,
- zręczność palców,
- brak lęku przed wysokością;

w kategorii sprawności i zdolności
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- rozumowanie logiczne,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów,
- współdziałanie i współpraca w zespole (grupie),
- zdolność utrzymywania pozytywnych relacji ze współpracownikami,
- dobra organizacja pracy własnej,
- gotowość niesienia pomocy,
- wyczucie czasu,
- zdolność oceny odległości,
- zdolność pracy przy długotrwałym wysiłku,
- odporność na olśnienie[10];

w kategorii cech osobowościowych
- gotowość do współdziałania,
- gotowość do pracy indywidualnej,
- gotowość do pracy w warunkach monotonnych,
- gotowość do pracy w różnych warunkach środowiskowych,
- komunikatywność,

- operatywność i skuteczność,
- odpowiedzialność za działania zawodowe,
- samodzielność i samokontrola,
- wytrzymałość na długotrwały wysiłek fizyczny i psychiczny,
- odporność emocjonalna,
- rzetelność,
- obowiązkowość,
- opanowanie,
- punktualność,
- uczciwość.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach*: *3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Kandydat do pracy w zawodzie **manewrowy**:
- powinien mieć bardzo dobry wzrok i słuch,
- powinien mieć dobry stan zdrowia psychicznego i fizycznego,
- nie powinien mieć chorób przewlekłych lub niesprawności,
- nie powinien przyjmować leków, które mogą wpłynąć na osłabienie uwagi lub zmniejszenie zdolności koncentracji.

Przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu manewrowy są:
- upośledzenie widzenia,
- niedosłuch,
- zaburzenia równowagi,
- przewlekłe zaburzenia mowy,
- niewłaściwa sprawność narządu ruchu w zakresie kończyn górnych, dolnych i kręgosłupa.

Praca w zawodzie manewrowy wiąże się z wysiłkiem fizycznym, jest to praca ciężka pod względem wydatku energetycznego. W zawodzie tym występuje również obciążenie umysłowe wymagające rozwiązywania pojawiających się problemów oraz analizowania bieżącej sytuacji w ruchu kolejowym w celu bezpiecznego wykonywania obowiązków służbowych.

Szczegółowe wymagania zdrowotne fizyczne i psychiczne dla zawodu manewrowy określa załącznik nr 2 do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **manewrowy** niezbędne jest uzyskanie wykształcenia co najmniej zawodowego lub wykształcenia średniego o kierunku technicznym, zawierającym elementy z zakresu ruchu kolejowego, budowy pojazdów szynowych lub wykształcenia wyższego.

- W zależności od wariantu, wymagania dla kandydata do pracy w zawodzie kształtują się w sposób następujący (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 46):

- wariant A:
  - wykształcenie – co najmniej średnie po ukończeniu kształcenia w zawodach lub na kierunkach, w których programy nauczania zawierają zagadnienia z zakresu budowy pojazdów szynowych lub ruchu kolejowego i sygnalizacji kolejowej (np. w pokrewnym zawodzie szkolnym technik transportu kolejowego) oraz po uzyskaniu odpowiednio tytułu zawodowego technika, świadectwa potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie na poziomie technika, dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe na poziomie technika lub dyplomu ukończenia studiów wyższych,
  - zawodowy staż pracy – odbycie przygotowania zawodowego, w ramach którego szkolenie teoretyczne nie jest wymagane – 14 dni zajęć próbnych oraz 12 dni stażu stanowiskowego i szkolenia praktycznego;
- wariant B:
  - wykształcenie – co najmniej na poziomie branżowej szkoły I stopnia (dawniej: zasadnicze zawodowe), bez określenia kierunku,
  - zawodowy staż pracy – w stosunku do wariantu A: zwiększenie zakresu zajęć próbnych o 6 dni, zwiększenie zakresu całości stażu stanowiskowego i szkolenia praktycznego o 12 dni w stosunku do wymagań opisanych w wariancie A oraz odbycie szkolenia teoretycznego, o którym decyduje pracodawca.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Do wykonywania pracy w zawodzie **manewrowy** niezbędne jest odbycie przygotowania zawodowego, które obejmuje:

- szkolenie teoretyczne – określone programem przygotowania zawodowego i programem szkolenia, zakończone uzyskaniem dokumentu potwierdzającego ukończenie szkolenia teoretycznego,
- staż stanowiskowy – polegający na zapoznaniu z pracą manewrowego, której znajomość jest niezbędna do samodzielnego wykonywania czynności objętych przygotowaniem zawodowym,
- szkolenie praktyczne – polegające na zorganizowanym zdobywaniu umiejętności praktycznych i poznaniu zakresu obowiązków manewrowego, pod nadzorem wykwalifikowanego pracownika (opiekuna),
- zajęcia próbne – polegające na samodzielnym wykonywaniu czynności manewrowego lub ich części pod nadzorem opiekuna.

Ukończenie wyżej wymienionego toku szkolenia pozwala na przystąpienie do egzaminu kwalifikacyjnego[5] w zawodzie manewrowy. Egzamin kwalifikacyjny przeprowadza Komisja Egzaminacyjna powołana przez właściwego miejscowo dyrektora oddziału terenowego Urzędu Transportu Kolejowego.

Po zdaniu egzaminu kwalifikacyjnego w zawodzie manewrowy potwierdzonego świadectwem, do wykonywania pracy w tym zawodzie niezbędne jest:

- uzyskanie autoryzacji[1] do pracy w zawodzie manewrowy,
- posiadanie wydanego przez pracodawcę upoważnienia do wykonywania czynności w zawodzie manewrowy potwierdzającego znajomość specyficznych warunków pracy w tym zawodzie.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Pracownik wykonujący czynności **manewrowego** ma możliwość rozwoju zawodowego dzięki nabywaniu dodatkowych uprawnień w zawodach pokrewnych podczas kursów i szkoleń organizowanych przez pracodawcę.

Manewrowy z wykształceniem zawodowym po 12-miesięcznym okresie zatrudnienia może po spełnieniu warunków wynikających z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych, zostać manewrowym i w ramach pracy w tym zawodzie pełnić obowiązki kierownika manewrów. Ma również możliwość ukończenia szkoły średniej i po zdaniu egzaminów z kwalifikacji zawodowych zdobycia tytułu technika (np. w zawodzie: technik transportu kolejowego). W dalszej kolejności w przypadku zdania egzaminu maturalnego ma możliwość podjęcia studiów na kierunkach technicznych oraz ekonomicznych związanych z koleją, np. na kierunkach: transport kolejowy, transport oraz logistyka, logistyka i spedycja w transporcie kolejowym, eksploatacja transportu kolejowego.

Pod warunkiem posiadania odpowiedniego wykształcenia i uzyskania niezbędnego doświadczenia, manewrowy ma możliwość awansu na stanowisko ustawiacza, dyżurnego ruchu, następnie dyspozytora ruchu kolejowego oraz stanowiska kontrolne w nadzorze ruchu kolejowego, np. instruktor ruchu, kontroler ruchu, jak i na stanowiska kierownicze w instytucjach związanych z ruchem kolejowym.

Możliwości potwierdzania kompetencji

W zawodzie **manewrowy** (2019 r.) nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w edukacji formalnej oraz pozaformalnej. Pracownik wykonujący czynności manewrowego ma możliwość potwierdzania kompetencji podczas egzaminów okresowych organizowanych przez pracodawcę**.**

Konieczne do podjęcia pracy wykształcenie potwierdzają dyplomy i świadectwa ukończenia szkoły branżowej I stopnia (dawniej zasadniczej szkoły zawodowej), szkoły branżowej II stopnia (technikum) lub szkoły wyższej.

Odbycie przygotowania zawodowego oraz uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu kwalifikacyjnego potwierdza świadectwo zdania egzaminu kwalifikacyjnego wydawane przez komisję egzaminacyjną powoływaną przez właściwego dyrektora oddziału terenowego Urzędu Transportu Kolejowego.

Autoryzacji, czyli praktycznego sprawdzenia w miejscu pracy wiadomości i umiejętności pracownika, który zdał egzamin kwalifikacyjny na stanowisko manewrowego dokonuje pracodawca. Pracodawca wydaje dokument upoważniający do wykonywania czynności na stanowisku kolejowym manewrowy.

Możliwe jest potwierdzanie kompetencji w zawodzie pokrewnym (szkolnym) przydatnym dla manewrowego, przystępując do egzaminu przed Okręgową Komisja Egzaminacyjną (także w trybie eksternistycznym), potwierdzającego kwalifikacje:

- AU.46 Organizacja i prowadzenie ruchu pociągów,
- AU.47 Planowanie i realizacja przewozów kolejowych.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **manewrowy** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik transportu kolejowego[5]	311928
Dróżnik przejazdowy	831201
Dyspozytor ruchu metra	831202
Dyżurny ruchu i stacji metra	831203
Dyżurny ruchu	831204
Manewrowy metra	831206
Nastawniczy	831207
Operator pociągowy	831208
Rewident taboru	831209
Ustawiacz	831210
Zwrotniczy	831211
Dyspozytor ruchu kolejowego	831212

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **manewrowy** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Wykonywanie manewrów i podawanie sygnałów przy ich wykonywaniu.
Z2 Wykonywanie prac manewrowych związanych z odrzucaniem, odstawianiem i dostawianiem wagonów oraz zestawianiem pociągów.
Z3 Manewrowanie wagonami zawierającymi towary niebezpieczne, przesyłki nadzwyczajne i przewożącymi ludzi.
Z4 Obserwowanie taboru w celu stwierdzenia jego usterek oraz nieprawidłowości załadunku.
Z5 Układanie drogi przebiegu[3] przez rozjazdy i wykolejnice przeznaczone do obsługi przez drużyny manewrowe.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie manewrów na stacji oraz obsługa punktów ładunkowych i bocznic

Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie manewrów na stacji oraz obsługa punktów ładunkowych i bocznic obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Wykonywanie manewrów i podawanie sygnałów przy ich wykonywaniu	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Wskazania sygnalizatorów, wskaźniki i sygnały kolejowe; • Sposoby podawania sygnałów manewrowych; • Postanowienia Regulaminu Technicznego określające miejsca zabezpieczania taboru kolejowego na poszczególnych torach stacji lub bocznicy; • Zasady wykonywania jazd manewrowych na torach głównych, przejazdach i przejściach dla pieszych; • Zasady podstawiania i zabierania wagonów z punktów ładunkowych; • Zasady i technikę zabezpieczania taboru przed zbiegnięciem; • Procesy i procedury Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem (SMS)[25].	• Rozpoznawać wskazania sygnalizatorów, wskaźników i sygnały kolejowe; • Podawać sygnały manewrowe; • Zabezpieczać tabor kolejowy w miejscach określonych w Regulaminie Technicznym; • Wykonywać jazdy manewrowe zgodnie z przepisami; • Podstawiać i zabierać wagony z punktów ładunkowych; • Zabezpieczać prawidłowo pojazdy kolejowe przed zbiegnięciem; • Realizować procesy i przestrzegać procedur Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem (SMS).

Z2 Wykonywanie prac manewrowych związanych z odrzucaniem, odstawianiem i dostawianiem wagonów oraz zestawianiem pociągów	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady przestawiania grupy wagonów; • Sposób dojazdu lokomotyw do grupy wagonów i jej połączenia; • Zasady rozrządzania[21] i zestawiania pociągów; • Sposób sprzęgania i rozprzęgania wagonów; • Sposób wykonywania próby uproszczonej[15] hamulca zespolonego[6]; • Zasady rozpinania wagonów podczas wykonywania pracy na górkach rozrządowych; • Zasady odrzucania i staczania wagonów w czasie wykonywania manewrów; • Zasady hamowania wagonów w czasie wykonywania pracy manewrowej.	• Przestawiać grupę wagonów; • Łączyć lokomotywę po jej dojeździe ze stojącymi wagonami; • Rozrządzać i zestawiać pociągi; • Sprzęgać i rozprzęgać wagony; • Przeprowadzać próbę uproszczoną hamulca zespolonego; • Rozpinać wagony podczas wykonywania pracy na górkach rozrządowych; • Prowadzić manewry techniką odrzucania i staczania wagonów; • Hamować wagony w czasie wykonywania pracy manewrowej.

Z3 Manewrowanie wagonami zawierającymi towary niebezpieczne, przesyłki nadzwyczajne i przewożącymi ludzi	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zagadnienia związane z przewozem wagonów z towarami niebezpiecznymi i zasady ich oznakowania; • Zasady zestawiania pociągów z materiałem niebezpiecznym; • Zasady wykonywania manewrów wagonami załadowanymi przesyłkami nadzwyczajnymi; • Zasady manewrowania wagonami przewożącymi ludzi.	• Rozpoznawać wagony przewożące towary niebezpieczne, określać rodzaj przewożonej substancji oraz nieprawidłowości związane z przewozem tych towarów; • Zestawiać pociągi z wagonami przewożącymi materiały niebezpieczne; • Prowadzić manewry wagonami załadowanymi przesyłkami nadzwyczajnymi; • Prowadzić manewry wagonami przewożącymi ludzi.

Z4 Obserwowanie taboru w celu stwierdzenia jego usterek oraz nieprawidłowości załadunku	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Rodzaje usterek i nieprawidłowości występujących w taborze kolejowym; • Rodzaje oznaczeń i informacji występujących na pojazdach kolejowych; • Rodzaje usterek dyskwalifikujących tabor kolejowy z ruchu; • Rodzaje nieprawidłowości w załadunku wagonów zagrażających bezpieczeństwu ruchu; • Rodzaje informacji dotyczących eksploatacji wagonu w składzie pociągu i sposób ich umieszczania na wagonie.	• Rozpoznawać usterki lub nieprawidłowości występujące w taborze kolejowym; • Rozpoznawać oznaczenia i informacje na pojazdach kolejowych; • Zgłaszać stwierdzone usterki taboru kolejowego do kierownika manewrów; • Zgłaszać nieprawidłowości w załadunku wagonów do kierownika manewrów; • Wykorzystywać informacje umieszczone na wagonie w celu prawidłowego zestawiania składu pociągu.

Z5 Układanie drogi przebiegu przez rozjazdy i wykolejnice przeznaczone do obsługi przez drużyny manewrowe	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Regulamin Techniczny dotyczący rejonów obsługi rozjazdów i wykolejnic przez pracowników drużyny manewrowej; • Sposób oznakowania rozjazdów i wykolejnic ręcznych przeznaczonych do obsługi przez drużynę manewrową; • Zasady wykonywania wzrokowych oględzin rozjazdów nastawianych ręcznie przed rozpoczęciem pracy manewrowej; • Zasady zabezpieczania rozjazdu w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w jego działaniu; • Zasady układania drogi przebiegu przez rozjazdy i wykolejnice obsługiwane przez drużynę manewrową.	• Wykorzystać informacje z Regulaminu Technicznego o rozjazdach, wykolejnicach i rejonach manewrowych, które obsługuje drużyna manewrowa; • Rozpoznawać rozjazdy i wykolejnice nastawiane ręcznie przez drużynę manewrową; • Przeprowadzać wzrokowe oględziny rozjazdu nastawianego ręcznie przed rozpoczęciem pracy manewrowej; • Zabezpieczać rozjazd w przypadku jego nieprawidłowego działania; • Układać drogę przebiegu przez rozjazdy i wykolejnice obsługiwane przez drużynę manewrową.

3.3. Kompetencje społeczne

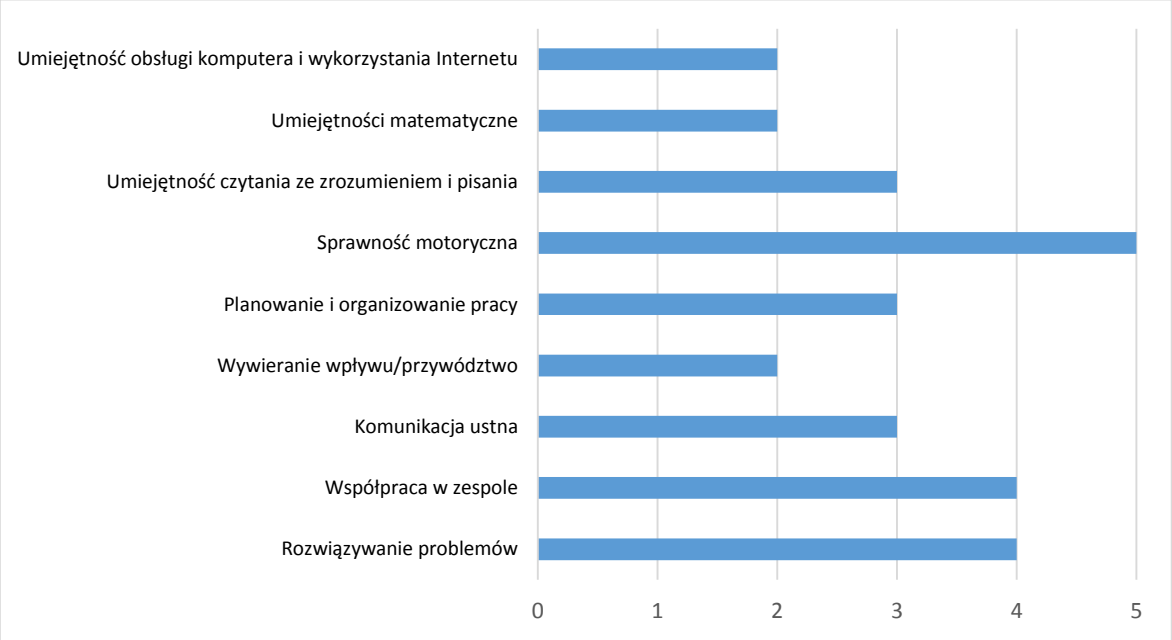
Pracownik w zawodzie **manewrowy** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za powierzone zadania zawodowe oraz za życie i zdrowie swoje oraz osób współpracujących w zakresie wykonywanych czynności manewrowego.
- Przestrzegania dyscypliny wynikającej z przepisów, regulaminów i poleceń przełożonych oraz osób nadzorujących wykonywane prace z zakresu kompetencji manewrowego.
- Wykonywania zadań zawodowych ze szczególną sumiennością, wykorzystując swoją wiedzę, umiejętności i doświadczenie.
- Podejmowania działań niezbędnych dla zapewniania bezpieczeństwa wykonywania pracy manewrowej.
- Współpracy w ramach drużyny manewrowej, aby pozostali pracownicy mogli wykonywać swoje zadania w sposób właściwy i w odpowiednim czasie.
- Radzenia sobie ze stresem, zachowania spokoju w emocjonalnie trudnych sytuacjach.
- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **manewrowy.**

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **manewrowy**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **manewrowy** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Podjęcie pracy w zawodzie **manewrowy** możliwe jest u przewoźników kolejowych oraz użytkowników bocznic kolejowych. Ze względu na fakt, iż jest to zawód deficytowy (2019 r.) można bezzwłocznie zostać zatrudnionym w tym zawodzie.

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2019 r.) w ramach systemu edukacji zawodowej w Polsce nie prowadzi się kształcenia w zawodzie **manewrowy**. Nie prowadzi się również nauki tego zawodu w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

W rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych określone zostały minimalne wymagania co do wykształcenia dla kandydatów do pracy w zawodzie, którzy muszą się legitymować co najmniej:

- w wariancie A: tytułem zawodowym technika, świadectwem potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie na poziomie technika, dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe na poziomie technika lub dyplomem ukończenia studiów wyższych, przy czym wymagane jest kształcenie w zawodach lub na kierunkach, w których programy nauczania zawierają zagadnienia z zakresu budowy pojazdów szynowych lub ruchu kolejowego i sygnalizacji kolejowej,
- w wariancie B: świadectwem / dyplomem potwierdzającym uzyskanie wykształcenia na poziomie (dowolnej) branżowej szkoły I stopnia (dawniej: zasadniczej szkoły zawodowej).

Zagadnienia z zakresu budowy pojazdów szynowych lub ruchu kolejowego i sygnalizacji kolejowej zawierają na poziomie technika programy nauczania m.in. w pokrewnym zawodzie (szkolnym) technik transportu kolejowego, w którym kształcenie prowadzą szkoły branżowe II stopnia, zaś na poziomie studiów wyższych – prowadzone przez publiczne i prywatne szkoły wyższe kierunki związane z kolejnictwem, takie jak transport kolejowy, transport oraz logistyka, logistyka i spedycja w transporcie kolejowym, eksploatacja transportu kolejowego (specjalności: systemy kierowania i sterowania ruchem kolejowym, techniki sterowania ruchem kolejowym itp.).

W ramach zawodu pokrewnego (szkolnego) technik transportu kolejowego można potwierdzić kwalifikacje:
- AU.46 Organizacja i prowadzenie ruchu pociągów,
- AU.47 Planowanie i realizacja przewozów kolejowych.

Kwalifikacyjne kursy zawodowe (dla dorosłych) w tych zawodach mogą być organizowane przez:
- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kompetencje właściwe dla ww. kwalifikacji potwierdzają Okręgowe Komisje Egzaminacyjne po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu (również w trybie eksternistycznym).

WAŻNE:
Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, które wchodzi w życie od 1 września 2019 r., ulegają zmianie dotychczasowe symbole kwalifikacji wyodrębnione w zawodach szkolnictwa zawodowego, na kody składające się z trzech wielkich liter, wskazujących na przyporządkowanie do jednej z 32 branż, występujących w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Zmianie uległy również nazwy niektórych z dotychczasowych kwalifikacji. Nowa regulacja umożliwia prowadzenie kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub na kursach umiejętności zawodowych.

Szkolenie

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych przygotowanie zawodowe w celu uzyskania kwalifikacji wymaganych na poszczególnych stanowiskach kolejowych w tym w zawodzie **manewrowy** organizuje pracodawca. Jeżeli pracodawca nie ma możliwości zorganizowania przygotowania zawodowego w swoim przedsiębiorstwie, zawiera umowę z innym pracodawcą lub wyspecjalizowaną jednostką szkoleniową[27]**.**
Przykładowe tematy szkoleń:
- czynności podstawowe i dodatkowe manewrowego, urządzenia sterowania ruchem kolejowym oraz kolejowej łączności przewodowej i bezprzewodowej,
- zadania i obowiązki drużyny manewrowej, wykonywanie czynności manewrowych, regulamin pracy manewrowej,
- budowa torów i rozjazdów,
- organizacja prac manewrowych i zasady gospodarki wagonami,
- budowa wagonu i oględziny techniczne wagonów w składzie pociągu,
- uproszczona próba hamulca zespolonego.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
http://www.zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2019 r.) osób pracujących w zawodzie **manewrowy** waha się najczęściej od 2500 zł do 4000 zł miesięcznie brutto w przeliczeniu na pełen etat.

Poziom wynagrodzeń osób wykonujących zawód manewrowy uzależniony jest m.in. od:
- miejsca pracy (wielkość firmy i usytuowanie geograficzne),
- wykształcenia,
- posiadanych kwalifikacji,
- doświadczenia zawodowego.

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy

Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych, w zawodzie **manewrowy** nie jest możliwe zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020". W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2019 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.03.2019 r.

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2153, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2117, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 316).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 46).

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Transportu z dnia 19 marca 2007 r. w sprawie systemu zarządzania bezpieczeństwem w transporcie kolejowym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 328).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 lipca 2005 r. w sprawie ogólnych warunków prowadzenia ruchu kolejowego i sygnalizacji (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 360, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 151, poz. 987, z późn. zm.).
- Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy (M.P. poz. 276).

Literatura branżowa:

- Drewnowski A., Siedlecki. P., Zalewski P.: Technologia transportu kolejowego. Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 2013.
- Engelhardt J., Wardecki W., Zalewski P.: Transport kolejowy. Kolejowa Oficyna Wydawnicza, Warszawa 1995.
- Gajda B.: Technika ruchu kolejowego część 1. Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 1977.
- Gajda B.: Technika ruchu kolejowego część 2. Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 1978.
- Godwod J., Kowalski E., Nowosielski L.: Zarys kolejnictwa. Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 1986.
- Kożuchowski K., Nowosielski L.: Organizacja ruchu kolejowego t. I. Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 1980.
- Kożuchowski K., Nowosielski L.: Organizacja ruchu kolejowego t. II. Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 1985.
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.: Instrukcja o technice wykonywania manewrów Ir-9, Warszawa 2012.
- Przegląd kolejowy - miesięcznik wydawany przez Kolejową Oficynę Wydawniczą.
- Towpik K.: Infrastruktura transportu szynowego. Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2017.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.03.2019]:

- Barometr zawodów 2019. Raport podsumowujący badania w Polsce: https://barometrzawodow.pl/userfiles/Barometr/2019/raport_ogolnopolski_pl.pdf
- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Informatory o egzaminach potwierdzających kwalifikacje zawodowe: https://cke.gov.pl/egzamin-zawodowy/egzamin-zawodowy-formula-2017/informatory/informatory-2
- Informator o egzaminie w kwalifikacji AU.46 Organizacja i prowadzenie ruchu pociągów: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311928.pdf
- Informator o egzaminie w kwalifikacji AU.47 Planowanie i realizacja przewozów kolejowych: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311928.pdf
- Informator o egzaminie w zawodzie Technik transportu kolejowego: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311928.pdf
- Kolejowy portal informacyjny: http://nakolei.pl
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: http://kwalifikacje.edu.pl

- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Strona internetowa Urzędu Transportu Kolejowego - instytucji nadzorującej transport kolejowy w Polsce: http://utk.gov.pl
- Strona internetowa wydawnictwa zajmującego się tematyką kolejową: https://kurierkolejowy.eu
- Strona internetowa wydawnictwa zajmującego się tematyką kolejową: https://www.rynek-kolejowy.pl
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.

Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Autoryzacja**	Praktyczne sprawdzenie w miejscu pracy wiadomości i umiejętności pracownika, który zdał egzamin kwalifikacyjny na dane stanowisko kolejowe.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000046/O/D20150046.pdf [dostęp: 31.03.2019]
2	**Bocznica kolejowa**	Droga kolejowa połączona z linią kolejową i służąca do wykonywania załadunku i wyładunku wagonów lub wykonywania czynności utrzymaniowych pojazdów kolejowych lub postoju pojazdów kolejowych oraz przemieszczania i włączania pojazdów kolejowych do ruchu po sieci kolejowej. W skład bocznicy kolejowej wchodzą również urządzenia sterowania ruchem kolejowym oraz inne urządzenia związane z bezpieczeństwem ruchu kolejowego, które są na niej usytuowane.	Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170002117/O/D20172117.pdf [dostęp: 31.03.2019]

3	**Droga przebiegu**	Droga jazdy pomiędzy dwoma kolejnymi sygnalizatorami uzupełniona w miarę potrzeby drogą ochronną oraz urządzeniami ochronnymi.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.transportszynowy.pl/slowniksrk.php [dostęp: 31.03.2019]
4	**Drużyna manewrowa**	Zespół pracowników złożony z kierownika manewrów i co najmniej jednego manewrowego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://kolej.krb.com.pl/r1/rozdz2.htm [dostęp: 31.03.2019]
5	**Egzamin kwalifikacyjny**	Egzamin mający na celu stwierdzenie posiadania przez pracownika kwalifikacji do pracy na stanowiskach kolejowych.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000046/O/D20150046.pdf [dostęp: 31.03.2019]
6	**Hamulec zespolony**	Hamulec w pociągu kolejowym, który działa jednocześnie we wszystkich pojazdach pociągu, a sterowany jest z jednego miejsca.	Instrukcja o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)
7	**Kierownik manewrów (kierujący manewrami)**	Pracownik posiadający wymagane kwalifikacje, który odpowiada za bezpieczne i terminowe wykonanie manewrów przez drużynę manewrową.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Instrukcji o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)
8	**Manewry**	Wszelkie zamierzone ruchy pojazdów kolejowych oraz związane z nimi czynności na torach z wyjątkiem wjazdu, wyjazdu i przejazdu pociągu.	Instrukcja o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)
9	**Odprzęg**	Jeden wagon lub grupa wagonów połączonych ze sobą, odczepionych od lokomotywy lub od pozostałych przy tej lokomotywie pojazdów, a następnie staczanych z górki rozrządowej lub odrzuconych.	Instrukcja o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)
10	**Olśnienie**	Stan widzenia, w którym człowiek odczuwa wyraźną niewygodę widzenia lub jego zdolność rozpoznawania szczegółów jest zmniejszona.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://lednews.pl/article/1457/zjawisko-olnienia [dostęp: 31.03.2019]
11	**Plan pracy manewrowej**	Przyjęty do realizacji porządek wykonania pracy manewrowej, w określonym przedziale czasu, ustalony przez kierującego manewrami i podany do wiadomości uczestnikom manewrów.	Instrukcja o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)

12	**Płozy hamulcowe**	Stalowe podkładki klinowe nakładane na szynę w celu zahamowania wagonu podczas jego rozrządzania.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/sjp/ploz-hamulcowy;2501373.html [dostęp: 31.03.2019]
13	**Pojazd kolejowy**	Pojazd dostosowany do poruszania się na własnych kołach po torach kolejowych, z napędem lub bez napędu.	Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170002117/O/D20172117.pdf [dostęp: 31.03.2019]
14	**Pomost wagonu**	Nieosłonięta pozioma część na obu końcach wagonu, na której w czasie jazdy mogą znajdować się pracownicy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Instrukcji o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)
15	**Próba uproszczona hamulca zespolonego**	Polega na sprawdzaniu poprawności działania hamulców tylko w ostatnim wagonie/pojeździe składu pociągu lub w ostatnim wózku zespołu trakcyjnego patrząc w kierunku jazdy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.transportszynowy.pl/taborpolzagr.php [dostęp: 31.03.2019]
16	**Przewoźnik kolejowy**	Przedsiębiorca uprawniony na podstawie licencji do wykonywania przewozów kolejowych lub świadczenia usługi trakcyjnej lub podmiot wykonujący przewozy na infrastrukturze kolei wąskotorowej.	Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170002117/O/D20172117.pdf [dostęp: 31.03.2019]
17	**Punkt ładunkowy**	Miejsce załadunku, wyładunku lub przeładunku towarów z i do wagonu znajdujące się na stacji lub bocznicy kolejowej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://logistykakolejowa.pl/html/terminy_kolejowe.html [dostęp: 31.03.2019]
18	**Rejon manewrowy (rejon pracy manewrowej)**	Część stacji stanowiąca samodzielny zespół torów i urządzeń do wykonywania pracy manewrowej przez jednego kierownika manewrów przy użyciu jednego pojazdu trakcyjnego (lokomotywy manewrowej).	Instrukcja o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)
19	**Rozjazd**	Konstrukcja umożliwiająca przejazd pojazdów kolejowych z jednego toru na drugi z określoną prędkością.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Instrukcji o oględzinach, badaniach technicznych i utrzymaniu rozjazdów Id-4 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)
20	**Rozprzęganie**	Czynność odłączania wagonu kolejowego od lokomotywy lub kolejnego wagonu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Instrukcji o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A. (Zarządcy kolei w Polsce)
21	**Rozrządzanie**	Rozstawianie wagonów na odpowiednie tory, najczęściej w celu zestawiania pociągu.	Instrukcja o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A. (Zarządcy kolei w Polsce)

22	**Równoważny system pracy**	Wydłużanie czasu pracy w danym dniu lub tygodniu, na rzecz skrócenia czasu pracy w innym dniu lub tygodniu albo udzieleniu dni wolnych od pracy. System równoważy czas pracy tak, aby w okresie rozliczeniowym jego dopuszczalny wymiar nie został przekroczony.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.infor.pl/prawo/praca/czas-pracy/311904,Na-czym-polega-system-rownowaznego-czasu-pracy.html [dostęp: 31.03.2019]
23	**Sieć trakcyjna**	Zespół przewodów i szyn służący do bezpośredniego zasilania energią elektryczną taboru kolejowego o napędzie elektrycznym.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.muratorplus.pl/technika/instalacje-elektryczne/siec-trakcyjna-budowa-i-projektowanie-sieci-trakcyjnej-aa-Mn8s-Sn4e-b73v.html [dostęp: 31.03.2019]
24	**Sprzęganie**	Czynność łączenia wagonu kolejowego z lokomotywą lub kolejnym wagonem.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Instrukcji o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)
25	**System Zarządzania Bezpieczeństwem (SMS)**	Organizacja i działanie przyjęte przez zarządcę infrastruktury i przewoźnika kolejowego dla zapewnienia bezpieczeństwa.	Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170002117/O/D20172117.pdf [dostęp: 31.03.2019]
26	**Wykolejnica**	Element systemu urządzeń sterowania i zabezpieczenia ruchu kolejowego, służący do nagłego celowego wykolejenia wagonu lub grupy wagonów. Wykolejnice stosuje się również na torach bocznych do ochrony drogi przebiegu pociągów i manewrów przed najechaniem taboru z toru bocznego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://www.transportszynowy.pl/kolwykolejnice.php [dostęp: 31.03.2019]
27	**Wyspecjalizowana jednostka szkoleniowa**	Przedsiębiorca prowadzący działalność polegającą na organizowaniu przygotowania zawodowego lub doskonalenia zawodowego lub przeprowadzaniu egzaminów dla pracowników.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie pracowników zatrudnionych na stanowiskach bezpośrednio związanych z prowadzeniem i bezpieczeństwem ruchu kolejowego oraz z prowadzeniem określonych rodzajów pojazdów kolejowych. http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000046/O/D20150046.pdf [dostęp: 31.03.2019]
28	**Zbiegnięcie**	Samoczynne uruchomienie i przemieszczenie się taboru w wyniku bezwładności lub nachylenia torów.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Instrukcji o technice wykonywania manewrów Ir-9 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)

29	**Zwrotnica**	Część rozjazdu, zawierająca elementy ruchome, umożliwiająca przejazd pojazdu szynowego z jednego toru na drugi.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Instrukcji o oględzinach, badaniach technicznych i utrzymaniu rozjazdów Id-4 PKP PLK S.A.(Zarządcy kolei w Polsce)

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [966]